

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň
2012-nji ýylyň 30-njy noýabrynda çykaran 106-Ö belgili
B U Ý R U G Y

Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe Türkmenistanyň Prezidentiniň “Döwlet adam üçindir” diýen taglymatyny we zähmeti goramak döwlet syýasatyny durmuşa geçirmek, Türkmenistanyň Zähmet kodeksiniň talaplaryna laýyklykda işgärleriň ömrüniň we saglygynyň howpsuzlygyny üpjün etmek, olaryň zähmet we durmuş taýdan goraglylygyny has-da gowulandyrmak maksady bilen, **buýurýaryn:**

Türkmenistanyň ministrliklerinde, döwlet pudak dolandyryş edaralarynda, guramaçylyk-hukuk we eýeçiligiň görnüşine gramazdan kärhanalarda, edaralarda we guramalarda zähmeti goramak ulgamlarynyň işini gollamaküçin:

1. Türkmenistanyň ministrlikleriniň, dolandyryş edaralarynyň zähmeti goramak bölümi (gullugy) hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
2. Kärhananyň zähmeti goramak gullugy hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
3. Kärhannyň zähmeti goramak boýunça hünämeniniň (inženeriniň) wezipe borçlary hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
4. Zähmeti goramak otagy hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
5. Zähmeti goramak otagynyň (burçunyň) işini guramak boýunça Maslahatlary tassyklamaly (goşulýar).

Ministr

B.Şamyradow

Ylalaşyldy:

«Türkmenstandartlary» baş

döwlet gullugynyň başlygy

«18» ýanwar 2013 ý.

Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň

Milli merkeziniň başlygy

«21» noýabr 2013 ý.

A.Täçmämedow

T.Muhammedowa

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş
taýdan goramak ministriniň
2012-nji ýylyň 30-njy noýabrynda
çykaran 106-Ö belgili buýrugy bilen
tassyklanyldy

Zähmeti goramak otagy hakynda BIRKYSMY DÜZGÜNNAMA

I. Umumy düzgünler

1. Zähmeti goramak otagy, işgärleriň sanynyň 50 adama ýeten we ondan köp bolan önümçilik bilen meşgul bolýan kärhanalarda döredilýär.

Işgärleriň sany 300 adama ýeten kärhanalarda zähmeti goramak otagy okuw geçirilýän otagy (tehniki otag) bilen utgaşdyrylyp biliner.

2. Zähmeti goramak otagyna meýdany “Senagat kärhanalarynyň esasy we kömekçi jaýlary” hakyndaky gurluşyk ölçeglerine, işgärleriň sanyna laýyklykda ýörite otaglar bölünip berilmeli:

- 1) 1000 adama çenli (goşmak bilen) – 24m²
- 2) 1001-den 3000 adama çenli (goşmak bilen) – 48m²
- 3) 3001-den 5000 adama çenli (goşmak bilen) – 72m²
- 4) 5001-den 10000 adama çenli (goşmak bilen) – 100m²
- 5) 10001-den 20000 adama çenli (goşmak bilen) – 150m²
- 6) 20000 adamdan köp bolan ýagdaýda – 200m²

3. Kärhananyň binalarynyň ýerleşişine we işleriň häsiýetiniň sebitlerde üýtgäp durmagy bilen bagly bolanda, esasy binadaky zähmeti goramak otagyndan başga-da (wagonlarda, awtobuslarda, furgonlarda we ş.m.) hereket edip bilýän zähmeti goramak otaglary döredilip biliner.

4. Zähmeti goramak otagy şu ulgamyň ýöriteleşdirilen ugruny nazara alyp, birkysmy taslama esasynda, kärhananyň ýolbaşçysy tarapyndan tassyklanan eskiz taslamasy esasynda gurnalýar.

5. Zähmeti goramak otagynyň esasy wezipesi we düzümi şular bolup durýar:

1) kärhana täze kabul edilen işçileri, inžener-tehniki işgärleri we gullukçylary şonuň ýaly hem önümçilik tejribelerini geçýän döwründe talyplar, hünärment mekdepleriniň we orta mekdepleriň okuwçylary bilen zähmetiň howpsuz usulary we ugurlary boýunça okuwlary geçirmek;

2) tehniki howpsuzlyk we önümçilik sanitariýasy boýunça ýörite bilimlerini talap edilýän işçiler bilen seminarlary, kurslary we tematiki okuwlary, inžener – tehniki işgärleri we kärdeşler arkalaşygynyň işewürleri üçin zähmeti goramak boýunça seminarlary, zähmeti goramagyň meseleleri boýunça işçilere we inžener – tehniki işgärlere bilim barlaglaryny, döwürleýin, giriş gözükdirmelerini geçirmek we öwretmek;

3) maslahatlary bermek, umumy sapaklary, gürründeşlikleri geçirmek, zähmeti goramak meseleleri boýunça öňdebaryjy iş tejribelerini wagyz edýän kinofilmlere, sergilere tomaşa etmek;

4) önümçilik bölümlerine we bölümçelerine zähmeti goramak burçlaryny gurnamakda we olaryň işini ýola goýmakda usuly we amaly kömekleri bermek.

6. Şu Birkysmy düzgünnama esasynda ministrlik, pudak, ulgamyň aýratynlygyny we ýöriteleşdirilişini nazara alyp, Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministrligi hem-de Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklary birleşiginiň Milli Merkezi bilen ylalaşylan zähmeti ulgam boýunça goramak otagynyň düzgünnamasyny işläp taýýarlaýarlar.

II. Zähmeti goramak otagynyň üpjün edilişi

7. Zähmeti goramak otagy şular bilen üpjün edilmelidir:

1) işleýänler bilen zähmet kanunçylygy, zähmeti goramak, tehniki howpsuzlygy, önümçilik sanitariýasy we ýangyn howpsuzlygy mesleleri boýunça okuwlary geçirmek üçin, zähmeti goramak barada okuw meýilnamalary boýunça kadalaşdyryjy – tehniki resminamalar, usuly gollanmalar bilen;

2) okatmagyň tehniki serişdeleri bilen (wideokamera, ses ýazgylaryny ýazýan we aýytdyrýan enjamlar, barlag-okadyş enjamlary, trenažerlar, barlag – ölçeň enjamlary we okuw inwentarlary);

3) görkezme esbaplary (plakatlar, shemalar, maketler, şekilleriň nusgalary, wideofilmler (rolikler)) we zähmet howpsuzlygy baradaky beýleki görkezme wagyz ediş serişdeleri bilen;

4) ähli hünärdäki işçiler üçin zähmeti goramak boýunça gözükdirijiler bilen.

III. Zähmeti goramak otagynyň işini gurnamak

8. Kärdeşler arkalaşygynyň ilkinji guramasy bilen ylalaşylyp kärhananyň ýolbaşçysy tarapyndan tassyklanylýan ýyllyk we aýlyk meýilnamalar boýunça alnyp barylýar.

9. Zähmeti goramak otagynyň işini guramak we onuň işine gözegçilik etmek jogapkärçiligi kärhananyň baş inženeriniň (tehniki direktoryna) ýa-da onuň zähmeti goramak boýunça orunbasarynyň üstüne ýüklenýär.

10. Zähmeti goramak otagynyň işine ýolbaşçylyk etmek gullugyň başlygyna ýa-da kärhananyň zähmetiň goragy boýunça hünärmenine tabşyrylýar.

11. Zähmeti goramak otagynyň gündelik işini zähmeti goramak gullugynyň hünärmeni ýa-da zähmeti goramak gullugynyň başlygyna tabyn ýörite berkidilen işgär gurnaýar.

12. Zähmeti goramak otagynyň işine jogapkär bellenen adam:

1) zähmeti goramak otagynyň ýyllyk, aýlyk iş meýilnamalaryny taýýarlaýar;

2) kärhana täze kabul edilen işçiler, inžener-tehniki işgärler we gullukçylar, şonuň ýaly hem önümçilik tejribelerini geçýän döwründe ýokary we

ýörite okuw jaýlarynyň talyplary, hünärment mekdepleriniň we orta mekdepleriň okuwçylary bilen zähmetiň howpsuzlygy baradaky giriş gözükdirmelerini geçirýär;

3) işçileri, inžener-tehniki işgärleri we gullukçylary zähmetiň howpsuz usullary we ýollary boýunça okuwlary we bilim barlaglarynyň geçirilmegini gurnaýar hem-de zähmeti goramagyň öndebaryjy tejribelerini wagyz etmek çärelerini geçirýär;

4) zähmeti goramak otagynyň işini kämilleşdirmek we üpjünçiligini gowulandyrmak baradaky teklipleri taýýarlaýar;

5) önümçilik bölümlerinde we bölümçelerinde zähmeti goramak burçlaryny gurnamak we düzmek boýunça zerur kömekleri berýär;

6) kärhananyň önümçilik birliklerini zähmeti goramak meselesi boýunça çap edilen we görkezme esbaplary bilen üpjün edýär.

IV. Ministrlikde, pudakda zähmeti goramak otagynyň işine guramaçylyk – usuly ýolbaşçylyk etmek

13. Ministrlikde, pudak boýunça zähmeti goramak otaglarynyň işine usuly ýolbaşçylyk we gözegçilik etmek maksady bilen merkezi (esasy) zähmeti goramak otagy döredilýär.

14. Merkezi (esasy) zähmeti goramak otagy ministrligiň, pudagyň ylmy–barlag institutynda, önümçilik birleşiginde, iri senagat kärhanasynda ýa-da ýeterlik kadrlary we material–tehniki binýady bolan gaýry guramalarynda döredilýär.

15. Merkezi (esasy) zähmeti goramak otagynyň işine ministrligiň, pudagyň zähmeti goramak bölümi umumy ýolbaşçylyk edýär.

16. Merkezi (esasy) zähmeti goramak otagynyň işiniň esasy mazmuny şulardan ybaratdyr:

1) Türkmenistanyň kanunçylygyny we beýleki zähmeti goramak boýunça kadalaşdyryjy hukuk namalaryny, şeýle-de ministrligiň kärhanalarynda, edaralarynda otagyň guramaçylyk we usuly işlerini kämilleşdirmek boýunça teklipleri işläp taýýarlamak;

2) önümçilikdäki heläkçilikleriň we betbagtçylykly hadysalaryň önüni almakda, okatmagyň we wagyz etmegiň ş.m. programmalaşdyrmagyň öndebaryjy tejribelerini ýaýratmak;

3) zähmeti goramak otaglarynyň işi üçin zerur bolan wagyz etmegiň we okatmagyň täze usullary, usuly maslahatlary we gaýry serişdeler barada kärhanalara yzygiderli habar bermek;

4) ýolbaşçylar, zähmeti goramak inžener-tehniki işgärler, hünärmenler bilen ulgam boýunça okuw maslahatlaryny geçirmek;

5) önümçilikdäki betbagtçylykly hadysalaryň, heläkçilikleriň we hünär keselleriniň önüni almakda kärhanalaryň, bölümçeleriň, bölümleriň öndebaryjy tejribelerini ýaýratmak maksady bilen tematiki we göçme sergileri geçirmek;

6) ministrligiň, pudagyň, kärhananyň zähmeti goramak otaglaryny zähmeti goramak boýunça görkezme, çap edilen, tehniki we okuw esbaplary bilen üpjün etmekligi gurnamak;

7) ministrliġiň, pudagyň k rhanalarynda z hmeti goramak otaglarynyň iŐine we  pj n iligiine hem-de okuwlaryň we wagyz iŐleriniň netijeliligine yzygiderli g zeg ilik etmek;

8) ministrliġiň, pudagyň k rhanalarynda z hmeti goramak otaglarynyň iŐleriniň g zden ge iriliŐlerini gurnamak we ge irmek.

17. Merkezi (esasy) z hmeti goramak otagynyň iŐi ministrliġiň, pudagyň z hmeti goramak b l mi tarapyndan tassyklanýan uzak m hletli we ýyllyk iŐ meýilnamalary esasynda alnyp barylýar.

K rhanada hereket edý n merkezi (esasy) z hmeti goramak otagynda Őu Birkysmy d zg namanyň 5-nji bendinde g z  ň nde tutulan iŐler hem ge irilý r.